

אחרי ששיגעה את המדינה בסיפור אהבתה לשייקה

איריות בקה

איריות זמיכה דותן
„אני אפוצץ אותו —

אני זמיכה דותן, איריות, אשתו של אריאל שרון. אני אפוצץ אותו —

הזמרת אירית דותן טילפנה למערכת העולם הזה ומסרה את דבריה. קולה היה יציב ובטוח. למזכירה שקיבלה את השייך חה הסבירה, כי אינה יודעת מדוע כולם טוענים שהיא מטורפת. היא הולכת, כך אמרה, להתאשפז מרצונה, איש אינו כופה

אירית בהצגת הככורה (עם ראש עיריית גבעתיים, קובה קרייזמן)
— באופן טוטאלי!

עליה אישפון. עוד באותו הלילה טילפנה שוב ומסרה: „לא אצא מבתיים עד ששייך קה אופיר יחזור לישראל. אני מתכוונת להיות בבית משוגעים עד שהוא יבוא ויור ציא אותי משם. אני אחכה לו בבתיים.“

רומנסו

לבית אבא

השבוע האחרון עבר על אירית דור תן, לדבריה, בשביתת-הרעב. היא סיפרה כי שכבה במיטתה, במלון עמי, ושבתה רק מים. עד כדי כך התעייפה מהשביתה, שלא נותר בה כוח לטפל בילדתה, בת חמישה חודשים. היא טילפנה לבעלה, דודו דותן, וביקשה ממנו שיקח את התינוקת ויטפל בה.

ביום השני, בשבוע שעבר, הפסיקה אירית את שביתת-הרעב שלה. עוד באותו הערב, אחרי שאכלה לדבריה ארוחת-ערב רצינית, כדי להשביע את רעבונה, לבשה חצאית ירוקה אופנתית וחולצת תחרים לבנה, קשורה מעל לבטן, התאפרה ברבדות ויצאה לבלות. צעירה בלונדינית, נהגה במכוניתה הפרטית, לקחה אותה להצגת הבכורה של המחזה רומנסו לבית

מה זה „שיגעון לידה“?

סדר הגיוני, יש בהם קפיצות מאסוסיאציה מעורפלת אחת לשנייה. אצל חולה סכיזופרני פעמים רבות אין כל קשר בין מה שאומר פיו ובין מה שמביעות פניו. הוא יכול לאמר לך בשיא השאננות, כי הוא משוכנע שהשכן שלו רוצה להרוג אותו, או לספר לך שאמו נפטרה אתמול, ולצחוק כאילו סיפר בדיחה. הטיפול הניתן לפאראנואיד, ולסכיזויד פרני בכלל, יכול להיות טיפול שיחתי, פסיכולוגי, במידה ומצבו מאפשר יצירת קשר מינימלי הגיוני עם אדם אחר. אבל יש שהוא כל כך מנותק, עד שאי אפשר בכלל לדבר אליו, והוא יכול לקבל רק תרופות, שמטרת פעולתן לשנות סימפטור מים מוגדרים מאד. חלק מהתרופות יכולות לפעול על אירגון החשיבה, אחרות על הקשר והקשב אל המציאות, ויש שמטרתן להרגיע את החולה כאשר הוא אנרגטי במיוחד או תוקפני כתוצאה מן הפנטסיות המעוררות אותו.

שיגעון הלידה הוא אולי מחלת-נפש ככל מחלה אחרת. מבחינת הסימפטומים ורובי הטיפול בחולה, אך הוא נבדל מכל השיגעונות האחרים בשל הפרובלמטיקה שהוא מעורר. כי מחד, מופיעה המחלה מייד לאחר הלידה, מקושרת על פי רוב עם הלידה, ולכאורה היא הסיבה למחלה. מאידך, אין הדעת סוברת כי התופעה הבריאה והטבעית ביותר בעולם היא זו היוצרת את השיגעון. האומנם בלידה טמור נים אלמנטים חולניים, או גורמי מחלה? אין להניח שהלידה היא שגרמה לשיגעון, אלא שאותה אשה היתה קודם הלידה חולת-נפש-יבכח והלידה היתה רק זו שהור ציאה מן הכח אל הפועל, מעין „טרמפ“ בדרך החוצה. אין ספק כי מי שהיתה חולה בנפשה בעבר, קל יהיה לאירוע כמו לידה לדרדר את מצבה. מאידך, ספק גדול אם אירוע כמו לידה היה יכול להיות גורם למחלה החדשה.

היו רוצים אותה. לפעמים היא נכנסת לפנטסיה שגבר מסויים, קריין טלוויזיה או שחקן תיאטרון שפגשה לאחרונה, מאיר הב בה מתמיד, ולא יניח לה עד שיתחתנו. הדימיון החולני הוא חזק ומשכנע מאין כמוהו, וכח ההפעלה שלו אדיר. בשל סיפור האהבה הדימיוני שלה יכולה האשה החולה לעשות כל דבר שבעולם. היא יכולה לנתק קשרים עם חברים, להתגרש מבעלה, לעזוב את ילדיה, לעלות על מטוס לחו"ל — כל זאת כדי שחוכל להגשים את האהבה שבדימיונה. היא חסרת מעצור רים, ותעשה כל מה שישרת את אמונתה. מקובל להניח כי החשיבה החולנית הבר פאראנואידית היא סמלית: כשהיא חושבת כי כל הגברים רוצים לשכב איתה, משמע שהיא היתה רוצה לשכב עם כל הגברים, אך היות והיא יודעת שזה אסור — היא משליכה את רצונה על אחרים. לכן, אין טעם להציג לפנייה את המציאות הברורה.

להרוג את המלך

בכל מחיר

ההיסטוריה, שלא היתה חסרת משוגעים, רצופה דוגמות המוכיחות ועד לאן הוא יכול להרחיק במחלתו. מי שהרג את הנרי הרביעי למשל, האמין בכל מאודו כי עליו מוטלת החובה לאר מית להציל את צרפת הקאטולית מסכנת הכלייה שמלך זה טומן לה: מכירתה לידי הפרוטסטנטים. יש להרוג את המלך בכל מחיר, ומייד, אמר — ועשה. הפאראנואיה אינה המחלה היחידה שיכור לה לתקוף חולת-נפש לאחר הלידה. סוג אחר של סכיזופרניה היא המחלה הקטטור נית, בה קופא החולה על מקומו ונשאר ללא תנועה ובתנוחה אחת במשך זמן רב; לפעמים — שבועות רצופים. אין לחולה כל תחושת כאב. אפשר לעשות נסיון ולהרים את ידו, והוא יישאר עם היד תלויה באוויר במשך ימים רבים. אצל החולה הסכיזופרני נותק הקשר עם מה שנקרא ההגיון הבריאי או השכל הישר. חשיבתו מופרעת, שיפוטו לקוי, דיבורו יכול להיות חסר שחר ולא מאורגן, והר מישפטים היוצאים מפיו, יותר משיש בהם

חזון חלילה: בכל לידה היא נתקפת בפסיכוזה המחייבת אישפון. מיקרה אחר הוא אשה שאצלה מסתיימת הפסיכוזה הראשונה כבמטה-קסם, מייד עם הופעת הווסת הראשונה שלאחר הלידה. האשה מבראה, אבל ההתקפות חוזרות אליה מדי קבלת הווסת.

המיקרה הקשה ביותר הוא, ללא ספק, כאשר הפסיכוזה לא חולפת אלא מתגברת ומגיעה לממדים של מחלת-נפש. וכך, מה שהיתה בהתחלה התפרצות דיכאונית של לאחר-הלידה, הופכת להיות הראשונה בי שרשרת התקפות של מחלת-נפש ארוכה, שעתידה ללוות את האשה כל חייה. תהיה זו הסכיזופרניה או המאניה הדפרסיבית — אחת משתי הקבוצות הגדולות של מחלות-הנפש ושם מחלתה: שיגעון שלאחר לידה.

קריין טלוויזיה

או שחקן תיאטרון

המוכרת ביותר מבין מחלות-הנפש בקבוצת הסכיזופרניה היא הפאראנויה. היא מוכרת לא רק בשל היותה שכיחה, אלא גם בגלל חוקי האישפון המאפשרים לפאראנואידים רבים להיות נהל סדר-חיים חופשי לגמרי. אין שום חוק היכול להכריח חולה-נפש להתאשפז בבית-חולים אם החולה איננו רוצה בכך, ואפילו אם שיקול הדעת הרפואי אומר כי הטיפול במסגרת בית-החולים חשוב כדי לשפר את מצבו של החולה עצמו. מותר לאשפז חולה בניגוד לרצונו רק אם הוא מסכן את חייו או חיי אדם אחר. כלומר, אם הוא גם מעוניין וגם מסוגל להרוג את עצמו או אדם אחר. ועד שזה לא הוכח — אי אפשר לאשפזו. הפאראנויה — ששמה העברי „מחלת הרדיפה“ מתאר רק את חצייה האחד — מאופיינת על-ידי שני „שיגעונות“: שיג עון הרדיפה ושיגעון הגדלות או החשיי בות. פאראנואיד קלאסי משוכנע, כי הוא נרדף כיוון שהוא חשוב כל כך, שהשכן מלמעלה רוצה להרוג אותו מפני שגילה שהוא סוכן שואי של מעצמה זרה. הפאראנואידית יכולה להאמין שזוהי חשובה מאד, שכולם חושקים בה, שכל הגברים

על שיגעון-הלידה לא שמע כל איש ברחוב. פסיכולוגים ופסיכיאטרים למדו עליו באוניברסיטות, אבל לא תמיד זכו לראות אותו בהתגלמות חיה. רק בכמה בתי-חולים לחולי-נפש מאושפזות נשים שהמחלה הייתה בהן, שם יודעים: זה קרה להן מאז הלידה.

על התופעה המכונה „שיגעון לידה סיפור „העולם הזה“ פסיכיאטר ידוע, העובד כאחד מבתי-היולדות במרכז הארץ ומסייע לנשים ויולדות להתגבר על ההפגעות הנפשיות הכרוכות בלידה: ראשית באמצע שנות העשרים שלה. לידה ראשונה, שום סימנים מיוחדים לפני כן, נתקפת לראשונה בדיכאון חריף כשבויעים עד ששה שבועות לאחר הלידה.

לפעמים, היא עוברת את זה בלי שאיש ירגיש בדבר. כולם עוסקים בתינוק החדש, שבא לעולם, ואף אחד לא רואה את האשה המדוכאת שבצד. זהו המצב הקל, הנקרא „בלו“. הוא כימעט ואינו מורגש על פני השטח, אך הוא מהווה רמו ראשון, דק אומנם, לקיום המחלה. במיקרים אחרים תוקף הדיכאון את היולדת בצורה חמורה ומסוכנת יותר, שממנה לא יצליח כבר איש להתעלם. האשה, הנראית כמי שהלמו בראשה, מנותקת כליל מהסובב אותה. כולל תינוקה החדש, וכל שהיא מסוגלת לעשות הוא לרבוץ זמן רב במיטה, בלי לישון, בלי לזוז, כשהיא אילמת. ככל שהזמן עובר והדיכאון מעמיק, הוא הופך להיות מסוכן יותר ויותר, עד שהוא עלול להסתיים בכך שהאשה מא- ברת עצמה לדעת והורגת גם את התינוק. היא עדיין לא חשה שהיא יצור ניפרד ממנה, אלא רואה אותו כחלק מאישיותה שחייב ללכת איתה אל המוות.

סוף מר זה נימנע אם מאשפזים את היולדת הפסיכוטית מייד. טיפול נכון ומ- היר בבית-חולים יכול לסיים את ההתקפה תוך כמה שבועות. במיקרה הטוב — תעבור המחלה לבלתי שוב, והאשה תתווך להיות „נורמאלית“, כפי שהיתה קודם. במיקרה אחר, פחות טוב, היא אומנם חוזרת להיות „נורמאלית“, אבל רק עד הלידה הבאה. אז חוזרת הפסיכוזה בלידה, האשה מאושפזת שוב ועוברת טיפול. מבי ריאה, ושוב — עד ללידה הבאה. כך זה